

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnia huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

I. De Cavsis Sacmentorvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

COPPENSTEINII
LVTHERO-CALVINISTA
SACRAMENTARIUS.

PARS TERTIA

MYSTERIOMACHIA
LVTHERO-CALVI
NISMI

Sacrosancta Sacraenta impugnantis,

DEMONSTRATA, AC REFUTATA.

I. DE CAVSIS SACRA
MENTORVM.

QVÆSTIO I.

Sine utendum nomine Sacramenti?

VTHERVS lib. de Captiuit. Babyl. cap. de Marti. Non habet uniuersa Scriptura hoc nomen, Sacramentum, in ea significatio, quanoster uetus; sed in contraria. Vbique enim significat, non Signum reis sacre, eudem sacram & secream. Idem lib. de abrog. M. Ila. Fidele conscientia merito paure debet, ne hoc Sacrificium appelle, aut credat; quod in Scripturis non sic dicitur. Quia enim furentior temeritas est? Cpc. 2. MELANCHTHON in Locis communibus cap. de Sacr. Quia autem Sacramen-
tum nos Signa appellamus? Quin, τοις οἷας id est.
1. illa. 2. Sie & Andreas Carolstadius 4. Zwinglius, pater Sacramentorum, lib. de vera & falsa reli-
gione cap. de Sacramentis. Vocem istam, Sacramen-
tum magne perē eupheros Germanus nunquam sruisse re-
cepit.

CALVINVS Instit. lib. 4. cap. 14. §. 1;
Veteres qui Sacramentorum nomen signis indi-
derunt, minime respexerunt, quis fuisse verb.
huius uisus latinis; sed nouam hanc significacione
pro suo commodo affinxerunt, quae simplicius sa-
cra signa designarent.

LVTHERO viso, Carolstadium & Zwinglium ho-
stes suos, à voce Sacramentum abhorre, mutat sententis
amicos impugnat, vocem, Sacramentum, propugnat:
quod, et si non extet in Scriptura, Deus tamen ut co-
nusquam prohibuit. Mox omnes Lutherani resum-
serunt idem, hodieque retinent, et si ἀγραφοί, ait
Kemnius.

AUTOR. Lutheranorum palino-
dia est quædam causæ iusta victoria. 1.
Rectè igitur Lutherus lib. contra ecclæ-
stes prophetas, pag. 2. Fatemur Christum
non præcepisse, ut Sacramentum dicere. ut: sed
dic, ubi prohibuit dici?

2. E 2.

2. Patentur Sacramentarii, in Bibliis idem esse Mysterium, quod Sacramentum: negant autem hoc propriè dictū reperiri, in nostro significationis vītu. Ideo hi id reiiciunt, vt ἀγραφοι: illi recipiunt, tametsi ἀγραφοι. Sic tamen est in Scriptura, quatenus significat signum rei secrete: & alibi etiam rem secretam. At Eph. 5. propriè significans exprimitur ibi, *Sacramētum hoc magnum est: hoc sc. quod erunt duo in carne una.* Nique ita significaret, Apostoli tota ratio periret. Probare enim nititur, debere viros diligere uxores suas; quia hoc, *Erunt duo in carne una, magnum est sacramentum.*

3. Ita S. Patres. Quare Kemnitius fatetur vocem, *Sacramentum*, inueniri in S. Scriptura propriè significantem; sed quatenus genericā est; non quā specificā. Et iple tamē vt specificā vtitur in Exam, pag. 22. *Coniunctio viri, & uxoris in coniugio est sacramentum coniunctionis Christi & Ecclesiae.*

4. Omnis lingua ac natio vocēm *Sacramentum* usurpat propriè: vt vobis similiū plurimum Vtus obtinet cōmunitis, quē tamē nusquam in Scriptura reperiūtur: vt *Trinitas, Consubstantialis, Persona. &c.* Ex his liquet vanitas Sectariorum.

Q V A E S T I O . II.

An Lutherana Sacramenti definitio subsistat?

KEMNITIUS ad eam ostō requirit. Sacramentum est, 1. Signum māteriale, 2. diuina mandatum institutione; 3. in Nouo Testamento. 4. perpetuum, 5. habens promissionem gratiæ, 6. annexam Signo. 7. ad peccato um remissionem; 8. vt singulis, qui cum fide vtuntur Sacramento, in particuli obligentur.

A U T O R . AD I. Id is nec docet, nec

alicunde vīquam ē Scriptura docere potest: dicit solum, quia presupponit, solum Coenam & Baptismum esse Sacramēta.

A D II. Estē Mandatum scriptum vel non scriptum, est Sacramentis per accidens, non essentiale: nam alioquin Christus & Apostoli non ministrassent vera Sacraenta ante, quam essent Euangelia descripta.

A D III. Rectē. Atque Caluinus Inst. l. 4. c. 14. §. 7. Kemnitius in Exam. p. 2. c. de Baptismo Ioannis. Melanchthon in Loci. volunt, Baptismum à Ioanne Baptista institutum, à Christo adprobaturū esse: Noui Testamenti verò autor cum Christus sit, Baptismum eis esse Veteris Testamenti institutum oportet, proinde nec Sacramentum esse.

A D IV. Rectē: Malè igitur Lutherus libr. de Captiuitate Babylonica cap. de Baptismo, numerat inter Sacraenta Rotrem velleris Gedionai, Vmbram retrogressam Achazi.

A D V. Promissio gratiæ duplex potest videri: Vna, quā sit effectus Sacramenti, vt signi efficacis ad iustificationē infallibilem Hac apud Catholicos certa inuētitur in Dei Verbo Scriptō ad omnia Sacram: sed etiam in Tradito: apud Señarios autem non. Nam Eucharistiae extant promissiones tales, Ioann. 6. At Lutherio in Captiuitate Babylonica cap. de Eucharist. ibi *nec syllabā de Sacramento loquitur:* Itemque Caluino ibidem cum affeclis. Nec vīquam extat alia: ergo ipsi nulla est; proinde nec Sacramentū iis Eucharistia est. Nam Mat. 24. Marc. 14. Luc. 22. promissio refertur ad Sacrificium Crucis, non ad Sacramentum Tradetur; ait, *Effundetur; non, Traditur;* Hh Al-

Altera promissio Præcedens, quæ Sacra-
mento obsignetur, uti sigillo. Hęc necel-
faria non est, quia in Baptismo nequit o-
stendi: ergo falsa est. Dicunt Lutherus
in Visit. Saxon. & Melanchthon cap. de
Baptismo: Qui credit & Baptizatus fue-
rit, saluus erit: En promissio. A T non
præcedens signum, sed efficaciam explica-
tio. Dein Baptismus est eis per Ioannē
institutus; illa promissio autem est post
passionem facta. Mire, vlt. Et illud, Io-
ann. 3. Nisi quis renatus. &c. est commi-
natio, non Institutio Baptismi.

AD VI. Falsum est. Quia Verbum
Signo annexi Ordinatione Dei iussum,
nunquam est promissorium; sed vel Af-
fertorium, vel Deprecatorium. Ut Egote
baptizo. Item: Accipite & comedite. &c. Lu-
therani & Calviniani quod Verbum præ-
dicatum esse formam dicant, id ex suo-
pte fingunt cerebro; non ex Christo, vel
Paulo.

AD VII: Falsum est. Quia etiam Eu-
charistia non est instituta ad remissionē
peccatorum; sed nutritionem viuorum.
Qui enim manducat indignè, iudicium sibi
manducat, non remissionem peccatorū.
Etiamen est verè Saeramentum.

AD VIII. Sit quæstio sequens.

Q V A S T I O III.

An Saeramentum obsignet ut sigillum;
& confirmet ut miraculum?

LUTHERANI & CALVINIANI aiunt: 1.
LUTHERVS lib. de Capt. Babyl. c. de Baptismo.
SYADE Tid ex miraeulis Roris in vellere, Iudic 6.
Umbræ retrogressæ, 3. Reg. 20, quibus suas promissio-
nes confirmavit. 2. Quia, 1. Pet. 2. Saluus facit BA-
ptisma, non depositio sordium, sed conscientia interrogatio
in Deum, èπ. ἐργάτημα, vertit Lutherus Pactum, sic
& Calvinus.

3. CALVINVS Instit. l. 4. cap. 15. §. 5.
Circumcisio, Rom. 4. dicitur σφεργύς, id est
sigillum paeti Abrahæ facti. 4. Quia Gen.
9. Iris dicitur signum fœderis confirmati: Sic
& Sacra-
menta.

A V T O R. Sacra-
menta non sunt Si-
gilla, promissionem confirmantia in-
star Sigillia aut miraculi. 1. Quia sic el-
se notiora & efficaciora deberent Verbo
Dei: vt Sigillum Regis est notius literis;
miraculum notius, non Verbo prædi-
cato, sed prædicantis fide. Atqui Sacra-
menta non sunt notiora & efficaciora
Verbo Dei: nam in omni re Verbum no-
tius est quād signum vel nutus. Et Lu-
therus ait, libro contra Cochlaem: Ver-
bum longè praualeat signo visibili; nullum ta-
men per se iustificat, nisi credentem.

2. Quia Sacra-
menta esse Dei Sigilla
nescitur nisi per Verbum Dei: ergo hoc
esse notius deberet sigillo: at istud nul-
lum de Sigillis extat. Et sigillum regium
sine literis autoritatem habet; literæ ve-
rò nullam sine sigillo: atqui Sigilla Sa-
cramentaria illa sine Dei Verbo nullam
habent autoritatem, & Verbum sine iis
habet.

3. Quia Essentia Sacra-
mentorum
nusquam intelligi melius potest, quād
ex Verbis Institutoris: At in his Sacra-
menta nusquam dicuntur testimonia
promissiū sed describuntur ut Instru-
menta iustificationis. Vnde in Baptis-
mo dicimur, Ioann. 3. nasci, Eph. 5. lan-
ctificari, mundari: Eucharistia viuere in
æternum, Ioann. 6. &c.

4. Quia bona opera sunt testimonia
adepta gratia longè meliora, quād Ab-
lutio vel Synaxis: cùm impii multi fido-
corde baptizentur, & communicent er-
go si-

go sigilla ista gratiae promissa sunt aut superuacua, aut parum necessaria, &c. Plura in Bellarmino libro 1. de Sacramentis cap. 14.

D I C O A D^o I. Hæc ad rem nihil. Nam miracula recte fiunt ad probandum Deum, cuiusque promissa: quia, ut supernatura, ex se vim habent, non ex Verbo: At Sacramenta sine Verbo nullam.

A D II. Interrogatio ea Oecumenio est Baptisma ceu pignus ad Deum. 2. Lyrano &c. est interrogatorium baptismale; Credis in. &c. 3. Augustino, Basilio. &c. rectius est effectus ablutionis internæ, sc. conscientia bona.

A D III. Pactum Circumcisionis trahi nequit ad omnia Sacramenta. Deinde, Apostolus vocat eam sigillum iustitiae fidei Abrahæ, non promissionis & pacti: idque quia obsignata tenebat Circumcisionem cordis, olim reuelandam. Demum priuilegium vnius Abrahæ transferri ad alios nequit: illud enim, quod esset pater fidelium, accepit merito iustitiae, quam fide acquisierat; hinc signum circumcisionis fuit ei signaculum iustitiae fidei, suæ, ut sit Pater omnium credentium. Vnde circumcision omnib. est in σημεῖον, sed non omnibus σΦεαγγίς Iustitiae fidei. Hinc Scriptura sæpius meminit signi Circumcisionis, ac hic de Abraham iolum Sigilli.

A D IV. Iris & Circumcisio signa fœderis erant; sed ad memoriam iuuandam; non ad fidem confirmandam: ceu & Baptismus & Eucharistia sunt Commemoratiua passionis Dominicæ; non Confirmatiua; quale est Verbū Dei promissionis, à quo illa signa pendent: Qui enim Verbo non crederet, crebet signo

minus. Ita Chrysost. hom. 39. in Genesim.

S. Patres vero Sacramenta vocant sigilla, sensu alio, quam Sacramentarii. 1. Tāquam notas summi Regis, quēs credentes separantur ab profanist. 2. Quia claudunt intra se gratiam, ceu obsignata regis manu. 3. Quia sunt publica attestatio fidei.

Q V A E S T I O IV.

Quæ aliae potiores Sectariorum sunt definitiones Sacramenti?

P HANATICI, (ut eos Lutherus & Caluinus appellant) aiebant, Sacramenta esse symbola Christianæ Societatis, seu, ait McLanchthon, tessera ac nota sunt quibus cognoscuntur, ad quos pertinens promissione divine; id est, Christiani a non Christianis distinguuntur.

A V T O R. Sacramentorum usus vt sit Distinguere alios ab aliis, non tamen est solus, aut præcipuus. 1. Quia Scriptura nusquam loquitur Distinctionis; sed Iustificationis. 2. Quia Confessio fidei melius distinguit: cum V. g. Baptismus sit veris Christianis communis cū hereticis. 3. Quia cum Sacramenta vim habeant ex latere Christi passi, hoc nil opus fuisset: sat erat humanum placitum cuiuscunque tesserae. 4. S. Patres procul ab tali abhorrent sententia.

I I. ANABAPTISTAE fingunt Sacramenta esse signa vitæ piaæ, Christianæ: teste McLanchhone, Brientio, & Kemnitio.

A V T O R. Ut ille sit usus ac finis eorum; non tamen solus, nec præcipuus: Tum ob prædictas rationes: tum quod Sacramenta forent signa rerum futurorum vitæ emendationis.

I I I. Z W I N G L I A N O R V M, Sacramenta esse initiationem & oppignorationem, qua videntes se obligant Christo: Ideoque esse testimonia, non iustitiae ei, qui ea suscipit; sed toti Ecclesiæ de obligatione suscipientis Christo facta.

Hh 2 Au-

A V T O R. Verum hoc: sed falsum, quod alium finem usumque non agnoscat altiore. 1. Quia sic Christus nil ageret per Sacraenta: At Ioann. 1. *Hie est, qui Baptizat: Eph. 5. Mundanam.* 2. Quia Cinglius vult susceptorē Sacri: esse prius iustificatum; dein susceptione testari obligationem suam: At Scripturæ dicunt esse instituta Sacraenta ad iustificandum. 3. Quia Rom. 6. Baptismus significat mortem & resurrectionē Christi; 1. Cor. 11. Eucharistia est ad memoriam paissi.

Orthodoxa Doctrina de Sacramenti ratione.

Sacramentum sit, 1. *Signum*, id est, res cognoscibilis, quæ ducat in cognitionem alterius. 2. *Sensibile* cuicunque sensui. 3. *Voluntarium*, seu datum, non naturâ factum. 4. *Analogum*, re significata, seu simile. 5. *Significatum* rei Sacræ, non profanæ. 6. *Effectuum* rei significata, scil. sanctificationis, quæ hic fiat cum suscipitur. 7. Et fiat *Versus sacramenti*, seu instrumentalis causæ. 8. Sitque status ac solennis *Ritus*, qui hominem Deo consecrat. Bell. I. c. 9. de *Sacramentis*. Porro, cap. 17, ibid. de compositione Sacraenta.

Sacraenta Veteris Testamenti vindentur habuisse Res solas. non Verba: at Noui Testamenti constare debent Rebus, vt materiâ; & Verbis, vt formâ; sic, vt quæ est signum, formaliter significet; quæ est causa, vim habeat operatiuum. Non tamen necesse est, vt Res non sint Verba, aut verba non sint Res: sat, si aliquid fungatur vice Rei, aut Verbi: Neque necesse, vt res & verba coniungan-

tur in omni Sacramento, ut partes essentiales rei eiusdem.

Q V A E S T I O V.

An Forma seu Verbum Sacraenti sit Prædicatorum, an Consecratorum?

LUTHERANI & CALVINIANI, in Baptismorequirunt duo genera verborum: Concionale præcedens ad instructionem; & Baptismale in actu, *Ego te baptizo. &c.*

At in Cœna CALVINISTÆ requirunt unum solum instructionis concionale, explicans verba Institutionis recitatæ.

LUTHERANI, verò hi recitant verba Institutionis historicæ; illi cum intentione consecrandi; Alii non recitant; Vide Kemnitium in Exam p. 2. Omnes tamen verè baptizant; sed non verè coenam cant.

II. LUTHERANI requirunt Verbum Concionale, non ad Essentiam Sacraenti; sed ad Fructuosam eius susceptionem.

CALVINVS verò & CALVINISTA Concionale Verbum requirunt ad Essentiam Sacraenti. Vnde patet, Verbum baptismale recitari ab eis in actu, *Ego te baptizo. &c.* non ut Formam Sacraenti; quippe quæ sit Concionale verbum præcedens.

SVASIONES CALVINI. 1. Quia, s. Augustinus tractatu 80. in Ioann. Vnde tantum virtus aquæ. ut corpus tangat; & eorū abluit. Nisi a tente Verbo, non quia Dicitur; sed quia Creditur. Nam in ipso Verbo aliud est sonus transiens, aliud virtus manens, hoc est Verbum fidei, quod predicamus. Vnde in Actis: Fide mundans corda eorum. &c.

2. Calvini, Brentii, K. mnitii. Quia demurmurante balu per aquam, aut panem, est species quædam magicæ incantationis.

3. CALVINI s. Institut. libr. 4. c. 14. §. 4. Quia minime obscurum est, quid Christus fecerit; quid nobis facere mandauerit; quid secuti sunt Apostoli; quid purior Ecclesia obseruarit. Imò ab initio usque mundum notum est, quoties signum aliquod obrulit Deus S. Patribus, insepe rabi-

rabilem fuisse Doctrina copulam, sine qua attenuari sensus nostris nudo aspectu redderentur. &c.

A V T O R. Tria afferimus. I. In omni Sacramento, nō in solo Baptismo, necessaria sunt Verba à Deo instituta. Patet inductione in meo Antichristop.

3. q. 2.

II. Verbum Concionale non requiritur ad Essentiam Sacramenti. 1. Quia in Scriptura sit mentio Baptismi sine Verbo. Vide in Antichristop. 3. q. 2. Nec ad Cœnam fieri Concio iubetur usquā, quæ vim Eucharistiæ explicet.

2. Quia si foret concio de Essentia Sacramenti, officium baptizandi & concionandi non distinguerentur, sicutque omnis concionans baptizaret. At contrà dicit, I. Cor. 1. Non misit me Dominus baptizare, sed Euangelizare. Et Petrus, Actor. 10 prædicabat Cornelio, dein iussit eum ab alio baptizari.

3. Quia, Eph. 4. Vnum Baptisma at variū foret ob varietatem concionum.

4. Falsum Baptisma haberent hæretici, quia falsa eorum est concio.

5. Baptismus Catholicorum datur sine concione: & tamen non iubet rebaptizari Caluinus Institut. libr. 4. cap. 15. & 16.

6. Paruuli non forent baptizandi; quia Eccl. 32. Vbi non est auditus, non effundas sermonem. Lutherani volunt eos percipere concionem. Ergo, infert S. Augustinus epistola ad Dardinum, habent usum rationis. Caluinus Institut. l. 4. c. 16 §. 20 cum suis dicunt, eos non percipere Sacramentum utiliter pro tempore præsenti; attamen pro futuro. Ergo, non percipiunt formam Baptismi essentialem.

III. Ad essentiam Sacramenti requiritur certa forma Verborum, quæ non tam instruat adstantes, quam sanctificet elementum. 1. Quia verba à Domino præscripta formam habent invocationis & benedictionis, non instructionis. Non enim dicit: Docete nomen Patris, &c. sed, baptizantes in nomine. &c. 2. Quia quod Paulianistæ & Cataphryges non crederent Trinitatem, nec in eius nomine baptizabant: Ariani licet male crederent de Trinitate, bene tamen in Nominis. &c. eius baptizabant; idcirco Concilium Nicenum iussit illos rebaptizari; vetuit vero Arianos rebaptizari Concilium Arelat. 3. Idem docet Patrum consensus, ac temporum retro omnium concordia.

Dico AD Rationem I. S. Augustinum instituisse exponere istud. Ioa. 15. Mundi estis propter Verbum; ac ostendere omnem mundationem fieri per Verbum seu Concionale, seu Sacramentale: Nam illud excitat ad fidem, hoc consecrat elementum; Et utrumque mundat, quia creditur, non quia dicitur. A baptizando autem puero creditur potentiam, actu ab adulto.

AD II. Hæc calumnia est & blasphemia. Non verborum conceptorum & sacrorum sensu utimur ac fide; idque ex pacto & promissione Christi: at magia vim habet ex pacto diaboli: an ergo Christus erit diabolus?

AD III. Christus nullam Eucharistiæ præmisit concionem, neque mandauit præmitti: neque Apostoli, neque Patres mandarunt, aut consueverunt; nisi ut Catechumenos instituerent, ceu hodie que facimus.

Hh 3 Quæ

QVÆSTIO VI.

*An Res & Verba Sacramentorum
sunt immutabiliter deter-
minata?*

LUTHERVS libr. de Captiuit. Babyl. cap. de Baptis.
Sat esse ait, baptizari in nomine Domini: Imo fu-
scipi in nomine Domini, et si minister non det in no-
mine Domini. Hoc tamen reuocauit anno 535.

BRENTIUS tamen & Zwinglius concepta verba
floccipendunt. Planè detexiores Gnostici, qui etsi in-
stituta mutarent, sua tamen certa seruabant. Vide in
Geneal. p. 3. q. 1.

AUTOR. 1. Res & Verba Sacra-
mentorū nouæ legis à Deo determinata
sunt sic, vt mutare nefas sit, Additione
vocis, aut Detractione, aut Mutatione
synonymica, aut Corruptione syllabarū,
vel Transpositione, vel Interruptione
longiore. 2. Sat tamen est seruari sub-
stantiale formæ integritatem, quæ in
sensu ac significatu verborum consistit.
Accidētalis nil derogat veritati Sacramē-
ti; nisi fiat studio nouum inuehendi ritū
in Ecclesiam. Sic enim non foret inten-
tio faciendi, quod facit Ecclesia.

RATIONES euincunt. 1. Quia cùm
Sacramenta solum à Deo potuerint in-
stitui; etiam formam, vt præcipuam par-
tem, institutam esse necesse est: adeò vt
non sit Sacramentum, cùm non sit,
quod Deus instituit. 2. Materiam Sa-
cramenti mutare nefas: ergo & formam.
3. Verba Sacrae Scripturæ, ad signifi-
candum scripta, mutare nefas: grandius ergo
mutare formalia Sacramenti ad Sancti-
ficandum instituta.

4. Ita S. Patres. Augustinus libro 6.
contra Donatistas, cap. 25. *Certa sunt
verba Euangelica, sine quibus non posse
consecrari Baptismus.* Tertullianus libro de
Baptismo. *Lex tingendi imposita est, &
forma prescripta.*

QVÆSTIO VII.

*Qualia Sacramentorum sit Ne-
cessaria?*

LUTHERANVS Kemnitius in Exam. Trid. Seß. 7.
Cap. 4. Necessitatem Sacramentorum opponunt
(Tridentini) iustificationi per solam Fidem. &c. Sicut
non sequitur, Sacraenta ad salutem sunt necessaria; ergo
non solus Christus suo merito nobis eam acquisivit: ita
non sequitur. Ergo non per solam fidem accipimus gratia-
m iustificationis. Plura eiusdem mendacia in Concili-
um Tridentinum vide in meo Antipap. part. 3.
quæst. 2.

LUTHERVS libr. de Captiuit. Babyl. cap. de Bapt.
Baptismus neminem iustificat, nec ulli prodest: sed Fides
in Verbum promissione. In Ass. i. artic. Nos dicimus,
nec noui, nec Veteris Testamenti Sacraenta, sed solam
fidem iustificat. Et libro contra Cochlaeum. Non po-
test illa pars iustificationis tribui Baptismo.

MELANCHTHON in Loci anno 1522. editis.
Non iustificant signa, ut *Apostolus* ait: Circumcisio ni-
hil est ita Baptismus nihil est; participatio mensa Domini
ni nihil est.

II. **CALVINVS** in Antid. Trid. ibid. sic
calumniatur. Boni Patres pro sua crastinie non
aduertunt; quicquid nobis grata per Sacra-
menta confertur, nihilominus fidei imputandum.
Qui enim Fidem à Sacramentis separat, perin-
de facit, ac si animam à corpore tolleret. Ergo
quemadmodum Euangely doctrinam non ex-
cludimus, cum dicimus nos solā fide Christi
gratiam adipisci: ita nec Sacraenta: quo-
rum eadens ratio est; cùm Euangely sint Si-
gilla.

Vna utriusque calumniandi est sententia;
Sacraenta non adeo esse necessaria, vt sine
iis, facto, vel voto, salus nulli contingere
queat; etsi utilia sint. Nam sola Fides iustifi-
care potest.

AUTOR. I. Nulla Sacraenta ha-
bent absolutam necessitatem: quod sine
his saluare Deus valeat. Aliqua tamen
necessitate præcepti, & medii sunt sim-
pliciter necessaria: vt omnibus Baptis-
mus; relapsis Poenitentia: Ordo, Eccle-
siæ; hic tamen non singulis. Quia Ioa. 3.
Nisi

Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest intrare in regnum Dei. Luc. 13. Nisi Pænitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.

H. Eucharistia, Confirmatio, Extrema Vnctio, & Matrimonium ipsi Ecclesiae necessaria sunt necessitate medii ad bene esse; non simpliciter.

III. S. Concilii Tridentini Sess. 7. Can. 4. definitio est ista. *Si quis dixerit, 1. Sacmenta nouæ legis, non esse necessaria ad salutem, sed superflua: (vt Anabaptista & Zwingiani dicunt:) 2. Et sine eis, aut eorum voto, per Solam Fidem, homines à Deo gratiam iustificationis adipisci: (vt Lutherani & Caluinistæ volunt) 3. Licet omnia singulis necessaria non sint; anathema sit.*

Lutheri-Caluinistæ autem negant cætera omnia esse Sacra menta; solum Baptismum, & Coenam asserunt; quia hæc solum præcepta sunt, vt media laudis; Sed Vtilia tantum; vt fidem excitant, nutriant, augeant: *Quia representant id oculis, quod Verbum auribus. Ideoque necessaria ad bene esse; nō simpliciter. Vnde Apologia Confessionis a. 13. comparat ea picturæ, ad salutem necessariæ; sed solum valde rudibus.*

DICO A D I. Keminitii. Mendax calumnia est. Nam Concilium damnat hoc: *Sola fide immediate salutem accipi: ac proinde Sacmenta non absolute esse necessaria.* Concilium quoque prære quirit fidem; non excludit: Et non sufficere solam docet; sed Sacmentum esse re; aut voto simpliciter necessarium.

A D II. Caluni. Iam patet. Adde, nos docere, quod iustificet Deus remittens peccata ex Autoritate Christi ut, in

sed & Meritorie; Verbum Dei verò solum instrumentaliter; at Sacrementum quoque simpliciter & efficienter.

Q VÆSTIO VIII.

Autor Sacramentorum an solus sit Christus?

CALVINVS in Antid. Concilii Trid. Sess. 7. Can. 1. Baptismum & Coenam à Christo instituta solo: cætera esse nulla; minus à Christo. **V THERANVS** Kemnitius p. 2. Exam. huic citat S. Cyprian. Hugo, Lombardum.

A U T O R. Concilium Tridentinum Sess. 7. Can. 1. *Si quis dixerit, Sacmenta nouæ legis non esse omnia à I E S V Christo instituta: anathema sit:* Idque immedia te à Christo: ceremoniæ omnes cæteræ à Christo mediætate promanant ab auctore Ecclesia. 1. Quia in Scriptura, Apostoli vocantur solum *Dispensatores & Ministri mysteriorum Dei.* 1. Cor. 4. 2. Quia etiam Veteris Testamenti Sacra menta à Deo solo erant instituta; à Moyse autem promulgata. 3. Ita Patres: ipsique S. Cyprianus.

Hugo & Lombardus intelligunt promulgationem, non institutionem. Alex ab Ales, Confirmationem à Concilio Mel densi post mortem Apostolorum institutam esse: Idemque & Bonaventura, Pœnitentiam ab Apostolis, non à Christo. ISTA defendi non possunt: adeò constat contrarium.

Q VÆSTIO IX.

Minister Sacramenterum ordinarius an sit quilibet baptizatus?

V THERANVS libro de Misa privata: *Ego non dedam, quod Papista dicunt: Nullum Angorum, nec Mariam ipsam consecrare posse. Sed ē contra dico: Si diabolus veniret, & ego postea resisticerem ei, boicum sic irrefuisse in officium pastoris Ecclesia, in specie huminis vocatum ad prædicandum, & publicè in*

B.c.s.

Ecclesia docuisse, baptizasse, celebrasse Missam, & absolveisse à peccatis; & talimunere functionem esse iuxta institutionem Christi, tunc cogor ut fateri. Sacraenta vero non esse inefficacia, sed verum Baptismum, verum Evangelium, veram absoluti nem, verum Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi accepisse. Quia fides & Sacraenta non nituntur qualitate ministri, sed ordinatione Christi.

2. Idem lib. de Capt. Babyl. cap. de Ord. & alibi. Baptizatos omnem habere vult potestatem ministrandi Sacraenta: sed priuatum domini virgente necessitate & alio non praesente; aut non tam bene sciente. Idem libro dicit abroganda Missa. Christianis omnibus licet prædicare, & Sacra omnia ministrare; quin & Fœminis. Quia Sacerdos nascitur in Baptismo, non fit. Monet tandem non licere cuique viri iure, ob confusione, esseque plebis electi onem expectandam.

Hinc infert. 1. Ministros à laicis differre solo vsu potestatis: non dignitate; 2. Ministru sieri laicum posse, sicut è laico minister factus fuit.

S V A D E N T illis ferè. 1. Quia, 1. Pet. 2. Tantum tuū laudes superadiscamini in Sacerdotium Sanctorum. Et Regale Sacerdotiorum. Apoc. 1. Fecisti nos Deo nostro regnum & Sacerdotes. Apoc. 20. Erunt Sacerdotes Dei & Christiani, 2. Quia, 1. Pet. 2. Ut Virtutes annuncietis eum, qui vos vocauit. 3. De Fœminis concionatricibus, Ioc. 2. Propheta abut filii vestri, & filia vestra. Act. 21. Erant Philippo quatuor filii virginis prophetantes. Sicut Maria, Exod. 15. Et Iud. 4. Debora docuit Baruch. Old. 4. Reg. 21. Consilium dedit Iosua. Maria, Luc. 1. prophetauit. 1. Cor. 11. Mulier vocata capite ore & prophetet. 4. Psal. 109. Tu es Sacerdos in aeternum; at Christiani sunt fratres Christi: ergo & Sacerdotes.

5. Omnes omnia Sacerdotalia possunt munia obiret ut sunt Concionari, Baptizare, Consecrare, Absoluere, Sacrificare, orare pro aliis, & Iudicare de doctrinis. Singula docet è Scripturis. bellarmin. libro 1. de Sacramentis cap. 25.

CALVINVS in Antid. Sess. 1. Can. 10. è diametro contrarius est. Nemo Christianus Christianos omnes in Verbi Sacramentorum administratione parens facit: non solum quia decenter & ordine geriri omnia in Ecclesia decet. Sed etiam quod singulare Christi mandato ad eam rem ordinantur Ministri. Et cetera. Porro mulierculis iniunctum munus baptizandi ubi repertum, quemadmodum illis permittunt? Itaque consentit nobiscum.

A V T O R. Concilium Tridentinum Sess. 7. Can. 10. Si quis dixerit, Christianos omnes in Verbo, & omnibus Sacramentis

administrandis habere potestatem; anathematizatur.

1. Non igitur Angelus bonus, minus Ater, recte potest administrare Diuinam.

1. Quia, Scriptura id assignatum docet Apostolis &c. Vide Antichristum part.

3. quest. 3. 2. Quia, ad ea requiritur verum & naturale elementum; ergo & Verbum tale: at hoc non est ab Spiritibus.

3. Quia, Lutherus vult, fundamentum illius potestatis esse in Baptismo, inque Dei mandato: at neutrum datum est spiritibus. Pendent igitur ea à Ministeri qualitate essentiali, ut sit homo; non ab accidentalis, ut sit bonus. Hinc Iudas verè baptizavit.

II. Verus Diuinorum (præterquam Baptismi & Matrimonii) Minister esse legitimè vocatus ab Ecclesia debet, & ordinatus.

1. Teste Scriptura in Antichristop. 3. q. 3. 2. Quia si omnes potestatem eam haberent ex Baptismo, priuari illius vsu nemo iustè posset, nisi in poenam criminis: at sine culpa multi priuantur.

Neque ob metum confusionis posset ullus repellendi, qui vellet ministrare, etiam non vocatus à plebe, seu Magistratu.

3. Quia in Veteri Testamento, ubi imperfectiora Diuinam soli Sacerdotes erant eorum ministri: Neque in Circumcisione siebant spirituales Sacerdotes: quare nec in Baptismo. Hinc Ozias attentans Sacra, 2. Paralip. 26 percussus est lepra.

DICO AD I. Ea intelligitur de spirituali Sacerdotio, quo spiritales offerimus hostias precum, laudum, operum, 1. Pet.

2. Quale, Apocal. 5. & 21. Sacerdotium in celo: Et sic Christiani sunt Sacerdotes, sicut sunt reges.

Ad III.

A D II. Annuciare est gratias age-re, laudare Deum ob beneficia: ut Ex. 15.
Cantemus Dominum gloriose.

A D III. Prophetare est futura prædicere, & gratia gratis data: At propheta-re, id est, concionari, sic, i. Tim. 2. *Mu-*
lieri docere non permitto. i. Cor. 14. *Mulie-*
res taceant in Ecclesia; non enim permittitur
eis loqui, sed subditas esse. Concessit tamen
Deus extraordinariè nonnullis priuile-
gium docendi. Sed priuilegia non faci-
unt legem.

A D IV. Christus est Sacerdos secū-
dum ordinem Melchisedech; in quo so-
lum primogenitus erat Sacerdos, ut
Christus in multis fratribus est: At in Aa-
ronico Sacerdotio omnes fratres natu-
rales erant & Sacerdotes.

A D V. Nihil ea euincunt, dicta in
genere trahere in partem.

Q VÆST I O X.

An Ministri probitas seu fides ad
Sacramentorum efficaciam re-
quiratur?

LUTHERVS affirmauit; sed reuoca-
uit. Iamque omnes, etiam Caluini-
stæ, pernegant. Salua res est.

H U S S I T A E aiunt; non obstante, quod ratas habeant
Ordinationes Catholicorum: id quod eis diffusus Luthe-
rus. Huius tamen damnatus est in Concilio Con-
stantiens, quod diceret, Pastores malos & qui uocē Pasto-
res esse, id est, nullos.

2. AN ABAPTISTIS quoque tribuit idem Kemni-
tius; 3. Agrippinus Episcopus Carthaginensis nega-
uit esse Sacramenta ab hereticis aut schismaticis colla-
ta. Quod Baptismum sensit idem S. Cyprianus, Donati-
us & quoque etiam post definitio em Ecclesiæ; item Lu-
ciferani, Apostol. c. Waldenses, Wicelii.

A V T O R. Sed à pluribus refutati
sunt, & damnati sapienter; apud Bell. l. 1.
c. 26. Prætereo,

Q VÆST I O XI.

An in Ministro Sacramentorum re-
quiratur intentio faciendi, quod
facit Ecclesia?

LUTHERVS lib. de Captiuit. Babyl. cap. de Baptis-
mo. Non in conferentis tantum, quantum insusci-
pientia fide vel virtus est virtus Baptismi: Ut legitur de
Mimo per ipsum baptizato. Et art. 12. inter damnatos
à Leo. c. X. Si Sacerdos ioco absoluere, et se tamē quia cre-
dat esse absolutum, verissimè est absolutum: Sic plerique
Lutherani, Kemnitius, Heshulius, &c.

G A L V I N V S in Antid. S. ff. 7. Canon. ii.
Quod de intentione consecrandi garriunt; à So-
phistis nullaratione probabiliter proditum. In-
frā. Ego vero sacrosancta Christi Institutionē
tānū defero; ut, si Epicurus quidā, intus totā A-
ctionem suā sanans, mihi Cœnam à Christo mā-
datam administret, non dubitem, panem & ca-
licem illius manu porrecta, mihi vera ēss̄ Corporis
& Sanguinis Christi pignora. Huc proxi-
mē accessit Ca harinus; quile tamen Apo-
stolicae Sedi subiecit.

S V A S I O N E S L V T H E R I . 1. *Quia*
Verbum Dei quacunque dicatur intentione,
fidem excitat, & hæc iustificat. Vnde Phil. 1.
gaudet prædicari Christum quacunque in-
tentione. Sic puer Athanasius baptizauit
pueros. &c. 2. Calvini & Kemnitii. *Quia*
sic petiret certitudo effectus Sacramentalis; cū
intentione nulli sit certa. 3. *Quia, lib. de Ba-*
ptismo, c. 53. Augustinus non audet definire,
an Baptismus ioco datus, sit ratus. 4. In-
nocentius I V. censuit ratum, etiamsi gerat in
mente non facere, quod facit Ecclesia.

A V T O R. Ad minus est opus habere
generalem intentionē faciendi, quod ea
facit Ecclesia, quam credit esse veram.
Sisque intentio actualis, aut minimum
virtualis: habitualis non sufficit. 1.
Quia, Ceu forma certa requiritur ut in-
differentia materiæ determinetur; sic &
aliquid, quo indifferentia formæ deter-

II mi.

minetur: nam baptizat, qui tingit aquis lauando, medendo, refrigerando, &c. At qui nil fingi potest præter intentionem ministri. Non institutio Christi verba dictis, ut quæ per se operaretur, proferente verba institutionis qualicunq;: quia cur non foret Sacramentū pronunciantea etiam psittaco: 2. Quia Ministri Sacramentorum sunt instrumenta Dei, ratiōe videntia; & horum liberi arbitrii est determinare actiones particulares suæ voluntatis; hoc autem sit per intentionē voluntatis agentis. 3. Quia, ut verba speculativa, à quocunque pronunciantur, suam habent significacionem: ita practica suam operationem, præsertim prolata ab habente ad id & potestatem, & voluntatem: vti habet minister ritè ordinatus: ergo intentione opus.

Dico AD I. Excitat fidem quidē; quia ad hanc sufficit significatio verborum, quomodo cunq; prolatorum: Sed non operatur effectum realem; quia hic requirit vim efficientem, quæ pendet ex intentione pronunciantis, ritè ordinati, verba Sacra practica. Sic etiam ludentes ex recreatione possunt efficaci cum intentione verba pronunciare super cax subiectum cum præsente materiā.

AD II. Nullus hac in vita debet querere certitudinem de salute sua infallibilem: sed, Phil. 2. Cum timore salutem suam operari, sic, vt, I. Corint. 10. qui stat, videat nec cadat. Certitudinem vero moralem ac sufficientem habemus ex Sacrementis.

AD III. Dubitabat, quia nondum id erat in Concilio definitum; ideo se Ecclesiæ submittebat.

AD IV. Non facere, sc. vel quoad sub-

stātiam actionis faciendę; aut quoad effectum actionis. Et, quoad hunc intellexit Innocentius: sc. et si non intendat minister iustificare hominem hoc medio. Priore modo intelligit Kemnitius falso.

II. DE EFFECTU SACRAMENTO.

R V M.

QVÆSTIO XII.

Quid sit conferre gratiam ex Operे operato?

LVTHERO CALVINISTAB bisariam exponunt. LVTHERVUS l. de Capt Bab. c. de Bapt. Papistæ fecerunt ex Sacramēto præceptum, &c ex fide opusid est, ait Kemnitius p. 2. Exam. Sacmenta conferre gratiam ex merito operis, quæ exercet velis, qui celebrat, vel qui incepit.

CALVINVS in Antidoto Sess. 7 Can. 2. Sophisti conferre gratiā ex opere operato est, ex meritis hominum pendere efficaciam Sacramenti. Inst. l. 4. c. 14. §. 26. ait. Quidquid de opere operato nugati sunt Sophisti, non modis falsum est, sed pugnat cum Sacramentorum natura: quia instituit Deus, ut fideles vacui bonorum operum & inopes, nihil prater mendicitatem cōadferant. Unde sequitur, ea recipiendo, nihil istos agere unde laudem mereātur; vel in hac Actione, que eorum reflectu mereātur passuā est, nullum illis posse opus adscribi.

AVTOR. Hæc vero deditæ opere cœlūnia est. 1. Quia adeo Nos opus operatu opponimus operi operantis. 2. Quia docemus contra Donatistas, Sacmenta minimè pendere ex bonitate ministri, id est, ex opere operantis.

II. Exponunt: Nos dicere, quod conférrant gratiā sine fide, id est, ex opere operato.

Vnde LVTHERVUS ibid. Statunt Sacmenta posse professa iis etiam, qui in peccatis mortaliibus sunt, nea regredi possunt. Sic & Kemnitius p. 2. Exam. Et Councilio Augustana artic. 11. &c.

CALVINVS in Antidoto Sess. 7, Can. 5. Fin-

gut.